

Det møblerede værelse

af Thomas Strømsholt

"It is certain that evil may attach itself to possessions, to jewellery and gems, to objects of value and objects of comparatively no worth, to pictures, to miniatures and photographs, and, almost especially perhaps, to articles of furniture."

– Montague Summers.

Annoncens ordlyd havde været kort og præcis: "Møbleret værelse med tekøkken, badeværelse og egen indgang til leje. Ideel for unge piger." Over telefonen talte Nina kortvarigt med udlejeren, der med en sælsom arkaisme præsenterede sig som frøken Bealu.

At dømme efter frøken Bealus hæse stemme og talemåde var hun en ældre kvinde. Før Nina fik spurgt til lejemålets praktiske forhold, forhørte frøken Bealu sig om den prospektive lejers alder. Nina svarede, at hun var syvogtyve, hvilket åbenbart behagede den ældre kvinde. Den lave husleje glædede til gengæld Nina.

Adressen lå i et af metropolens yderområder, hvor forladte kontorejendomme tyndede ud i en sørgelig bydel med

hensmuldrende villaer fra en glemt eller fortrængt fortid. Lidt længere ude begyndte de store moser, men overgangen var gradvis, og grænsen mellem by og land næsten udvisket af den frodige vegetation. Ukrudt trængte op gennem asfalt og fliser, haver sygnede hen i skygge fra vantrevne træer med løvtunge grene, og slyngplanter bredte sig som knudrede blodårer langs mure og facader. Frøken Bealus residens adskilte sig ikke synderligt fra de melankolske omgivelser. Fra gaden førte en imponant men rusten gitterlåge gennem en forvitret mur ind til haven, hvor triste piletræer løftede sig klagende over kraftige bregner og tornede buske. Midt i dette vildnis af forsømmelse lå en femgavlet villa, vejrbidt, tilsodet og krakeleret. Både den synlige ælde og de fem spidse gavle fik Nina til at tænke på en beskeden udgave af Pyncheons palæ i Hawthornes roman, et sted hvor krybende skygger lurede bag solens lys, og hvor fortidens spøgelser manifesterede sig som langsomt forfald.

Det var et hus, der straks faldt i Ninas smag, mens selve beliggenheden – langt fra byens talrige lys og larmende masser – passede perfekt til hendes reservede personlighed. Forgældet og nærved hjemløs, havde hun desuden allerede på forhånd besluttet sig for at takke ja til lejemålet, uanset hvordan værelset så ud. Det annoncerede værelse viste sig imidlertid at være rummeligt og smagfuldt møbleret. Med sin beliggenhed på første sal

ville hun tillige få udsigt til det vældige moselandskab. Umiddelbart synes den eneste hage at være villaens ejer og eneste beboer.

Frøken Bealu så ud til at være mindst hundrede år gammel. Hun var klædt i en falmet kjole, der fremhævede hendes frygteligt tynde og knoglede krop. Hendes lange grå hår hang livløst som totter af støvet spindelvæv ned over et hvidpudret ansigt med farveløse, glasperleagtige øjne, en skrøbelig spids næse og påmalede læber. Da Nina havde taget frøken Bealus fremstrakte og let skælvende hånd, hvis fingre endte i krogede negle, føltes det som at røre ved knastørt pergament.

Efter at have beset værelset på første sal, blev den prospektive lejer inviteret ind i stuen til en kop te. Nina blev forevist en plads i en enorm sofa, mens frøken Bealu satte sig til rette i en knirkende lænestol. Skønt det var midt på dagen, var vinduerne trukket for med tunge damaskgardiner, og stuen henlå i det varme og bløde halvllys fra et virvar af små lamper.

Frøken Bealu udstødte indimellem nogle hæse gnæk, men sippede ellers blot tavst sin te. Nina, der søgte efter noget at sige for at bryde den trykkende tavshed, kiggede sig omkring. Hun bemærkede ikke blot de antikke møbler, gyldne lysestager og indfattede ure i forskellige stilarter fra forskellige perioder, bogreolerne, de malede

portrætter, tunge rammer og indrammede sort-hvide fotografier, men også støvet der lå tyndt over mat guld, mørk bronze og udtøret træ. Der var død i luften. Idet Nina forestillede sig, hvor pragtfuldt møblerne og de andre genstande måtte have taget sig ud, før tidens støv havde frataget dem deres glans, fandt hun endelig på at komplimentere stuens indretning og møblement. Den gamle kvinde nikkede.

"Tak, min ven," sagde hun hæst. "Det er arvestykker. Alt i mit hjem, hver eneste genstand, er arvestykker. Mange vil måske finde, at stilen, eller mangel på samme, er et udtryk for *manque de goût*, men disse møbler, billeder og nipsting, alle disse såkaldt døde ting, er min familie, min slægt. Hæ! Jeg er født her, skal De vide, og har altid boet i dette hus, men jeg er desværre den sidste . . ."

Nina følte pludselig en stærk sympati for denne ensomme og falmende gamle kvinde. Hun rødmede uvilkårligt og vendte ansigtet bort. Hendes blik fæstnede sig ved et af de sort-hvide fotografier. Frøken Bealus knogler knagede, da hun med besvær rejste sig fra lænestolen.

"Ja," sukkede hun. "Det er skam mig. Eller rettere, det var mig, hæ!"

Nina rejste sig også og gik nærmere. Hun ville aldrig have gættet, at den unge, smukke kvinde med det lange lyse hår og store livfulde øjne var frøken Bealu. "Og dette er

nogle af mine forhenværende logerende," fortsatte hun.
"Edith, Sara, Mette, Karen, Amelia og Anna. De dejligste
væsner, alle sammen. Ligesom De, min ven." Hun lagde en
visnet hånd på Ninas skulder og vendte hende blidt mod et
stort spejl, hvis flade var skæmmet af mørke pletter.

Kontrasten var skærende. Der manglede blot et barn
for at fuldstændiggøre allegorien af de tre aldre. Nina var
af middelhøjde og havde runde Rubenske former. Hendes hår
var sort, blankt og samlet i en lille hestehale. Hendes
teint var hvid, hendes øjne melankolske og
hemmelighedsfulde.

"Å! ungdom," lød det fra frøken Bealus hæse strube.
"Den bedste, den største gave. 'The Lord of Life,' som
Oscar Wilde sagde. Men flygtig, alt for flygtig! Hvad jeg
dog ikke ville give . . . Lyder det forføngeligt, min kære?
Nej, De forstår."

Nina flyttede ind to dage senere. Hun medbragte en
kuffert med tøj, en bærbar computer, nogle æsker med sine
upublicerede noveller, samt en kasse med bøger.

Det var midt på sommeren, og vegetationen strakte sig
grøn, prægtig og hungrende mod den langsomt aftagende sol.
Bortset fra støvet, der syntes at falde med en sær
vedholdenhed, og således krævede daglig afstøvning, elskede
Nina straks sit nye værelse.

Der var fine stole i empirestil med slidt polstring og en kæmpe sofa med udskårne dyreansigter, slangekroppe, vinger og dekorerede borter. Der var en barok kommode, der lignede et fedladent, jovialt ansigt på løvefødder, et skab med gotiske spidsbuer og tornede spir, og en vakkelvorn reol med smukt indbundne bøger. Væggene var beklædt med et gustent grønt tapet, og på den ene endevæg anedes konturerne af en spærret døråbning. Der hang tunge oliemalerier på væggene, et landskab med ruiner i månelys og et par portrætter, hvis overflader var mørke og krakelerede. Endelig var der en smal dobbeltseng i mørkt træ med bueformet hoved- og fodgærde og to høje, snoede stolper med knopper for enden. Sengen var angiveligt omkring to hundrede år gammel, men skønt den havde set bedre dage – som alle de andre møbler i frøken Bealus hensmuldrende villa – knirkede den end ikke. Når Nina lå i den, følte hun sig som en prinsesse.

Det skete, at hun drømte om frøken Bealu, forstyrrende drømme, som hun imidlertid ikke huskede indholdet af. Men ellers hverken så eller hørte hun meget til sin udlejer. Kun den første dag i måneden mødtes hun med den gamle kvinde for at betale huslejen. Nina havde et elendigt betalt halvtidsjob på en café, men alligevel følte hun, at huslejen var for lavt sat. Hun nævnte det endda for frøken Bealu, men den gamle kvinde var ikke interesseret i

penge. Det eneste, der betød noget i livet, var livet selv; desuden, tilføjede frøken Bealu med et besynderligt smil, manglede hun ikke noget, der kunne købes for penge.

Nina nævnte denne samtale til en af sine få bekendte, Victoria, en jævnaldrene forfatter med et vist anmeldertække. Det var sent i oktober, tre måneder efter Ninas indflytning, og Victoria var hendes første gæst. Victoria mente, at det var et forfærdeligt sted. Kvarteret var mørkt og usundt, og værelset var vulgært, sagde hun. Nina replicerede, at stedet havde en særegen atmosfære, som hun fandt inspirerende.

"Den gamle kælling har forhekset dig!" sagde Victoria leende. "Det er jo et gravsted, du er flyttet ind i. Ikke underligt at du er så bleg! Jeg ved det, Ninuska, jeg ved det – du er en ensom romantisk sjæl og alt det der, men hvis jeg var dig, ville jeg finde noget lysere."

Det var ikke uden en vis lettelse, at Nina tog afsked med veninden. Hun opdagede til sin egen forundring, at hun var blevet personligt fornærmet over Victorias kritiske bemærkninger. Skønt mængden af støv ikke var så slem som i begyndelsen, havde hun inden besøget gjort ekstra rent, men fornærmelsen stak dybere. Hun følte, at værelset og alle de ting, der befandt sig deri, var blevet en del af hende selv.

Pludselig forstod hun, at en ting kan have sjæl. Hun kunne læse sporene efter værelsets tidligere lejere, måske endog længere tilbage, som var værelset en palimpsest. Der var ridser og pletter på gulvet, tapetet, paneler og karme, sofaen var mere slidt i den venstre side end i højre, og sengen havde fået et par skrammer. Men de forhenværende beboere havde efterladt mere end blot synlig slitage; ligesom tårer gydt over en pude, var deres sjæl sivet ned i træværket og møblerne, blevet en del af dem.

Nina huskede, at hun engang havde haft en kjole, der ikke kun havde været et stykke tekstil men et ekstra hudlag, en udvidelse af hendes personlighed. Det var tankevækkende, at kjolen, som hun havde solgt for lang tid siden, måske var gennemvædet med hendes sjæl. Affektion, ræsonnerede hun, gav liv.

Hun genkaldte sig de talrige gange, hun havde snublet over et dørtrin, som hun efterfølgende havde skældt ud, som havde det med vilje lagt sig i vejen. Men så snart smerten fortog sig – hvis ikke før – blev dørtrinet igen et inanimeret objekt blandt andre døde objekter. Det var altså et spørgsmål om affektionens styrke og varighed.

Optaget af disse tanker gik Nina hen til den vakkelvorne bogreol. Hun havde altid haft en forkærlighed for gotiske fortællinger, og til sin glæde havde hun fundet både Stevenson, De Maupassant og Hoffmann i reolen. Nina

skrev selv historier i samme ånd, skønt mange (deriblandt Victoria) frarådede hende det. Der var også en bog om spøgelse og hjemsogte huse, der hævdede at være videnskabelig. Nina lirkede bogen ud, pustede støvet af den øverste kant og satte sig til rette i den vældige sofa (venstre side, den mest komfortable).

Selvom forfatteren ikke afviste spøgelse som indbildning eller synsbedrag, var hans tilgangsvinkel konventionel. Spøgelse var enten ofre for forbrydelser (ofte voldelige) eller malefikanten selv, som derfor ikke kunne finde hvile. Begge kategorier var af en eller anden grund altid maliciøse. Selve manifestationen blev på videnskabelig vis betegnet som "residual energi" eller "sjælerest," og denne kunne i heldige tilfælde fotograferes.

Nina så op fra bogen, der var illustreret med uklare fotografier, og lod sit blik vandre gennem værelset. Hun var bestemt ikke alene. Spøgelse var i genstandene, genstandene var spøgelse. Og de var ikke mere ondskabsfulde, end at det gjorde ondt, hvis man stødte ind i dem. Møblerne i værelset var gennemtrængt af de forhenværende logerendes og Bealuslægtens sjælerester. Det var det, Nina havde kaldt stedets særegne atmosfære, for indtrykket af fortidens liv hang som en synlig tåge af

melankoli over hele den gamle og halvglemte bydel i metropolens yderste rand.

Men der var noget galt. I den tid Nina havde logeret hos frøken Bealu, havde hun skrevet nogle af sine bedste historier, men på det seneste havde hun lidt af en tung ugidelighed, måske på grund af hendes tiltagende søvnproblemer.

Det var frøken Bealus øjne. Nina drømte om dem næsten hver nat. Drømmene kunne ikke helt klassificeres som mareridt, men hun vågnede ofte med en følelse af fysisk ubehag. Det eneste hun kunne genkalde sig var disse farveløse glasperleagtige øjne, der forfulgte hende ind i et mørke, hvis rædsler lå hinsides sprogets formåen. Men var det virkelig kun drømme? Der var øjeblikke, hvor Nina mistænkte, at den gamle kvinde trængte ind på værelset om natten, hun måtte jo have en ekstranøgle. Desuden var der den tilspærrede dør . . . Hun så hen mod døren. Nej: Selv på afstand var det tydeligt, at tapetet var intakt.

Hun rejste sig fra sofaen og gik ind på badeværelset, hvor hun studerede sit ansigt i et guldindrammet spejl med mørke pletter. Hendes øjne var blevet matte, og hendes teint havde mistet noget af sin hvide glans. Hun havde også mistet en del vægt. Dagen efter ringede hun til caféen og meldte sig syg. Ikke at hun virkelig var syg, hun havde blot behov for et par fridage.

Solen skinnede fra en kold himmel, og hun besluttede sig for at gå en tur i mosen. Men hun havde knap fundet overtøjet frem, før hun besluttede sig for at blive hjemme. Hun orkede det simpelthen ikke. I stedet trak hun en stol hen til vinduet, hvorfra hun kunne betragte det udstrakte moselandskab, hvor spurvehøge kredsede, og efterårets tavse skygger krøb hen over jorden.

Efter fire dage følte Nina sig frisk nok til at arbejde for sin månedlige lønseddel, men der gik ikke mange timer, før hun måtte tage hjem igen. Hun overvejede at opsøge en læge, men enten var det influenza eller også var det en mild depression – noget, der sikkert ville gå over. Hendes lemmer føltes så tunge, at hun næsten ikke kunne holde ud at købe de fornødne varer ind. Hun spiste heller ikke særlig meget, for hun havde ingen appetit. At skrive var end ikke en mulighed, og læsning gjorde hende blot endnu mere træt.

Udenfor sukkede september, knaldrøde og sygeligt grønne blade dalede stilfærdigt til jorden, og det ebbende års silkeorm spandt sin sang om død og forfald. På et tidspunkt ringede Victoria og spurgte, om der var noget, hun kunne gøre. Nina svarede nej, men måtte alligevel lægge øre til nogle bemærkninger om det usunde værelse. Nina var nær ved at give veninden ret, men noget holdt hende tilbage. Hun kunne umuligt flytte nu, ikke i sin nuværende

tilstand. Desuden havde hun en stærk uvilje mod at indgive sin opsigelse. Det ville såre den gamle kvinde, for slet ikke at nævne de hviskende stemmer fra værelsets støvede kroge og den tilspærrede dør. Frøken Bealu havde for øvrigt ikke været oppe for at indkræve månedens husleje.

Nina sov meget, dage og nætter flød sammen uden at hun bemærkede det. Frøken Bealus forfærdelige øjne forfulgte hende ikke længere kun i drømme men gemte sig i skyggerne, hvorfra hun tydeligt mærkede deres onskabsfulde stirren. Hun forstod ikke, hvordan en rar gammel kvinde som frøken Bealu kunne have den slags øjne. Endnu mere uforklarligt var det, at værelset dag for dag forandrede udseende.

Alt blev ligesom friskere, mindre slidt. Træværket skinnede, tapetet havde fået en dyb grøn kulør, og de læderindbundne gamle bøger forekom spændstige. Hun kunne sværge på, at selv spejlet på badeværelset havde fået færre pletter. Og hvor var støvet?

Endelig besluttede hun sig for at opsøge en læge. Hun løftede røret, der føltes som en vægtstang, men åbenbart var hendes abonnement udløbet, for der var ingen klartone. Så vaklede hun tilbage til sengen. Før hun faldt i søvn, forekom det hende, at øjnene grinede hæst.

En dag vågnede hun ved lyden af Victorias stemme, og kort efter hørte hun også frøken Bealu. Det lød som om de

stod for enden af trappen nede i entreen. Victoria havde spurgt efter Nina, men den gamle kvinde svarede, at Nina var flyttet for lang tid siden. Victoria, der modtog svaret med slet skjult vantro, spurgte forgæves efter Ninas nye adresse.

"Men jeg er jo lige her," sagde Nina med en stemme, der var så forsvindende lille, at hun knapt selv kunne høre den. Hun greb fat om en af sengestolperne og trak sig selv ud af sengen. Da hun ramte gulvet, lød det som en sækfuld af knogler. Hun var ude af stand til at komme på benene, og døren synes meget langt borte. Nede fra entreen hørte hun frøken Bealu spørge, om Victoria kendte nogen, der ville overtage det ledige værelse?

Nina, som var grædefærdig af desperation og udmattelse, hørte ikke svaret. "Men jeg er . . . lige . . . her," hviskede hun grådkvalt. Med en sidste kraftanstrengelse rakte hun armen frem mod døren, men synet af armen fik hende til at standse. Den tørre hud, der slaskede omkring knoglen. De lange fingre, hvor hvert led var synligt. "Hjælp mig," hviskede hun og sank ind i søvnen og mørket.

Frøken Bealus glasøjne stirrede, hendes mund var et sort hul. "Drik, mine kære," sagde munden. "Tøm hvert et kar, *tarir toutes les urnes* . . . Åh, hun er vågen!" Glasøjnene plirrede vanvittigt. Nina fandt det meget sært.

Hun ville rejse sig op, men kroppen lystrede ikke hendes drænede vilje.

"Ak, den ungdom," fortsatte frøken Bealus hæse stemme. "Så forgængelig! Men se, hvor hun klynger sig til livet. Dog, frygt ikke, min lille ven, for du vil leve videre. Hæ! Du vil altid være hos mig. Altid! Vi vil tage os af dig, ligesom vi har gjort det med så mange andre før dig . . ."

En tåge skyllede ind over værelset. Glasøjnene forsvandt, og stemmen blev fjern. En kølig skyggehånd kom ud af tågen og strøg kærligt Ninas pande, lukkede blidt hendes øjenlåg, og alt blev stille, dejligt og sort.

(2010; revideret 2011.

© 2011 Thomas Strømsholt &

H. Harksen Productions)